

Závěrečná zpráva projektu specifického výzkumu na rok 2014-2015; zakázka č. 2126

Název projektu: *Tematizace italské cesty v české cestopisné literatuře*

Specifikace řešitelského týmu:

Odpovědný řešitel: PhDr. Nella Mlsová, Ph.D.

Spoluřešitelé:

Studentka magisterského studia na PdF UHK: Bc. Martina Nováková (studium absolvovala v akademickém roce 2014-2015)

Celková částka přidělené dotace:

1. rok (2014): 16 tis. Kč

2. rok (2015): 70 tis. Kč

Celkem: 86 tis. Kč

Stručný popis postupu při řešení projektu:

1. rok – viz *Průběžná zpráva projektu specifického výzkumu na rok 2014.2015* z 5. 1. 2015

2. rok

1. Dokončení analýzy a interpretace pojednávaných textů.
2. Dokončení obrazových schémat mapujících pojednávané literární cesty.
3. Dokončení monografie.

Podíl řešitelů: Odborná studie, komentáře k mapám v příloze, výběrová bibliografie, jmenný rejstřík – **hlavní řešitel**. Sestavení map pojednávaných literárních cest – **spoluřešitel**.

Splnění kontrolovatelných výsledků řešení:

Monografie s názvem *Do Itálie!? (K české cestopisné reprezentaci Itálie mezi válkami)* byla předána do nakladatelství Bor, v současné době se dokončuje její výroba. Posudky obou recenzentů přikládám v příloze k této zprávě.

Rukopis monografie zasílám v elektronické podobě v samostatném souboru.

Přehled realizovaných výdajů:

V přehledu jsou zahrnuty změny v jednotlivých položkách, které byly provedeny proti původní verzi rozpočtu na základě schválené **Žádosti o změnu čerpání rozpočtu projektu** ze dne 21. 10. 2015. Byly převáděny částky 5 tis. a 1 tis. Kč. (První z položky **osobní náklady** a druhá z položky **cestovné**. Obě do položky **služby**. První částka byla rezervována pro proplacení posudků dvou recenzentů, byla převedena přímo nakladateli, který tyto posudky proplatil spolu s resumé překladateli jako součást vydání knihy. V cestovním nebyly prostředky vyčerpány, proto byly rovněž využity k výrobě knihy.)

a) Osobní náklady a jejich zdůvodnění: odměna odpovědnému řešiteli ve výši **1,8 tis. Kč** za práci na monografii.

b) Stipendia a jejich zdůvodnění: stipendium ve výši **11 tis. Kč** spoluřešitelce zejména za mapová schémata pro monografii.

c) Materiálové náklady: celkem **3,2 tis. Kč** za nákup kancelářských potřeb (papír, desky, psací potřeby).

d) Další provozní náklady: nebyly požadovány ani realizovány.

e) Náklady nebo výdaje na služby: **54 tis. Kč** na výrobu knihy (včetně proplacení dvou recenzentských posudků a překladu resumé).

f) Doplnkové a režijní náklady: nebyly požadovány ani realizovány.

g) Cestovné a jeho zdůvodnění: původně požadovaná částka byla převedena do položky **Služby**.

Datum: 28. 12. 2015

Podpis odpovědného řešitele

Příloha:

1. posudek:

Nella Mlsová: Do Itálie!?

Lektorský posudek

Předložený rukopis tvoří organickou součást dlouholetého autorčina odborného i osobního zájmu o kulturologický, ale i umělecký průnik českého a italského intelektuálního prostředí, a to především v žánru cestopisu.

Práce analyzující dva italské cestopisy z meziválečného období 20. století (Rudolf Medek: *Česká pouť do Itálie*, Jaroslav Durych: *Cesta do Říma*) je v prvotním rozvrhu metodologicky koncipována na základě taxonomie Manfreda Bellera, významně však tento rámec překračuje pozorností ke specifickému rysu obou cestopisů, že totiž oba mají „promyšlený ideový koncept“ smyslu a účelu cesty, u Medka jde o skutečnou záměrnou pouť po italských stopách českých legionářů za 1. světové války, u Durycha o excerpici materiálu k zamýšlenému dílu *Služebníci neužiteční*. Dílo pojednává o misijní práci Tovaryšstva Ježíšova, Durych v Itálii hledá stopy jednoho z předních misionářů – Karla Spinoly. Autorka se tedy nejen soustředila na cestopisné texty, které svou intencionalitou významně překračují rámec obligatorních italských cest ať již turistického či poznávacího typu a charakteru, ale uvnitř této intencionality si svým výběrem textů vytvořila jistou škálu intencionálního směřování: horizontální, mířící do politické a společenské reality u Medka, vertikální, dotýkající se duchovních a etických kvalit u Durycha.

Vlastní analýzy textů vycházejí z charakteru cestopisu jako žánru na pomezí krásné literatury a literatury věcného či naukového typu. S uměleckou stránkou textů se N. Mlsová vyrovnává především pozorností k sémiotice, kdy pečlivě sleduje významovou relevanci volby slov. Tento přístup jí dovoluje diferencovat styly obou autorů – nadosobní, veřejné věci sloužící, a tedy spíše k objektivitě mířící styl Medkův, subjektivní, budoucí dílo mající na mysli styl Durychův. Při analýzách věcného obsahu vychází autorka ze svého rozsáhlého historicko-kulturního rozhledu a zasazuje oba analyzované texty do širších společenských, kulturních a politických souvislostí. Jako případ jemné, citlivé a poučené analýzy můžeme uvést např. její přístup k postizení rozporuplné postavy generála Grazianiho, za války uznávaného až uctívaného válečného hrdiny, ovšem v době, kdy Medek píše svůj cestopis, byl Graziani rozhodným přívržencem italského fašismu. Analýzou rozpaků, které Medek pociťuje nad tímto vývojem, dokázala N. Mlsová vybalancovat názorovou rovinu, aniž by zamlčela toto Grazianiho politické selhání a zároveň aniž by Medka, obdivovatele a rozhodného přívržence statečného generála, nařkla ze sympatií k fašistické doktríně.

Monografii PhDr. Nelly Mlsové, Ph.D. doporučuji k vydání.

V Českých Budějovicích

Doc. PaedDr. Božena Plánská, CSc.

3. prosince 2015

Posudek na rukopis knižní studie Nella Mlsové

Nella Mlsová se již celé desetiletí systematicky zabývá českou cestopisnou literaturou věnovanou Itálii. Výsledkem dosud byly dvě zdařilé knižní publikace: *I já jsem byl v Itálii* (Praha, Akropolis 2009) a *Sbohem, condottiere!* (Liberec, Bor 2014). První se věnovala problematice italských cestopisů v moderní české literatuře obecně (i s ukázkami textů), druhá se zaměřila na cestovní deník Simonetty Buonaccini.

Nyní k nim přistupuje třetí kniha, nazvaná *Do Itálie!?*, jejímž tématem jsou tentokrát dva cestopisy známých českých autorů, Rudolfa Medka (*Česká pouť do Itálie*, 1926) a Jaroslava Durycha (*Římská cesta*, 1933). Již volba těchto dvou publikací prozrazuje dobře promyšlenou koncepci. Jsou to autoři generačně blízcí, kteří svá díla publikovali přibližně v téže době. Oba zastávali ideově vyhraněná stanoviska, Medek nacionálně konzervativní, Durych „integrálně“, tj. radikálně katolické. Právě to Nella Mlsová umožňuje zajímavé konfrontace. Porovnává trajektorii jejich cesty, místa a památky, které navštívili, a vnímání jednotlivých aspektů italské historie i současnosti. Durych se „až provokativně distancuje od stereotypní interpretace Říma jako města antiky“, renesance je pro něho pohanská profanizace křesťanství a umění vnímá jako odraz spirituality. Medek antiku i renesanci obdivuje, ale staví se kriticky proti „imperiálnímu Římu“ a proti němu staví křesťanství východní. Zatímco Medek jako šéf Památníku odboje hledal v Itálii především stopy československých legionářů a jejich spolupráce s Italy, Durych, jenž po monumentálním *Bloudění* připravoval ještě rozsáhlejší román o jezuitských misionářích, hledal v Itálii známky aktivit jezuitů. Je zajímavé, že ani on nebyl uchvácen papežským Římem, proti němuž staví opravdovější katolictví španělské a zvláště portugalské.

Metodicky práce vychází ze současné imagologie (je citován Manfred Beller), Nella Mlsová se dobře orientuje nejen v materiálu českých cestopisů do Itálie (což se promítá do upozornění na intertextové souvislosti např. s Macharem a Čapkem), ale i v oblasti komparatistické. Stylisticky je text na dobré úrovni. Poutavou přílohou pro čtenářky a čtenáře budou mapky s vyznačenými trajektoriemi italských cest českých spisovatelů.

Některé drobné připomínky jsem napsal přímo do textu. Jde o několik málo pasáží, které podle mě vybočují z hlavní linie práce, o stylistické úpravy apod. Dávám ke zvážení, zda citáty, jsou-li už označeny kurzivou, mají být ještě v uvozovkách. Celkově je publikace na velmi dobré úrovni. Rád ji doporučuji k vydání.

5.12.15

Prof. PhDr. Jiří Holý

Ústav české literatury a komparatistiky FF UK

